

Bestrijding der longziekte onder het rundvee door afmaking

<https://hdl.handle.net/1874/235953>

BESTRIJDING DER LONGZIEKTE ONDER HET RUNDVEE DOOR AFMAKING.

Sedert de invoering der wet tot regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezicht en de veeartsenijkundige politie op 1 Januarij 1871, wordt hier te lande een krachtige poging gedaan om onzen veestapel te bevrijden van de besmettelijke longziekte, die gedurende veertig jaren groote verwoestingen onder het rundvee heeft aangerigt en millioenen schats heeft doen verloren gaan.

De maatregelen tegen die ziekte bevelen, zoowel bij de aangehaalde wet als bij het Koninklijk besluit van 4 December 1870 (*Staatsblad* no 190), bestaan hoofdzakelijk in het afmaken van de aangetaste runderen en gestrenge afzondering van de verdachte, dat zijn de runderen, die met aangetaste in aanraking of in dezelfde verblijfplaats zijn geweest, of vermoed worden aan de longziekte te lijden.

Over het doeltreffende dier maatregelen zijn niet allen het eens; ook in de beide Kamers der Staten-Generaal bestaat daarover verschil van gevoelen. Eene korte uiteenzetting van de gronden waarop die maatregelen steunen en mededeeling van de uitkomsten die reeds verkregen zijn, schijnt daarom noch overbodig noch ontijdig.

De tegenstanders van de afmaking doen het voorkomen alsof de Regering, verleid door de gunstige uitkomsten bij de veepest daardoor verkregen, dien maatregel blindelings op de longziekte heeft toegepast, eene ziekte die volgens hen inheemsch is in Nederland, en waarvan de besmettelijkheid zelfs twijfelachtig is. Zij geven daarom de voorkeur aan inenting van het rundvee.

Van de beantwoording der vraag, of de longziekte zich uitsluitend door besmetting voortplant, hangt af welke maatregelen met goed gevolg tot bestrijding kunnen worden toegepast. Zoo die vraag ontkennend moet beantwoord worden, zou het onzinnig zijn de ziekte door afmaking te bestrijden.

Wie zullen ons hierin beter kunnen voorlichten dan de voornaamste veeartsenijkundigen van Europa, die, in 1867 te Zurich

in een congres vereenigd, bijna eenparig hebben verklaard dat de longziekte zich in onze luchtstreek uitsluitend door besmetting voortplant.

Op die uitspraak rust het voorschrift dat runderen door longziekte aangetast, afgemaakt moeten worden en dat de borst- en buiksingewanden begraven moeten worden. Het vleesch en de huid worden geacht de smetstof niet te verspreiden. Vernietiging dus der smetstof, bij de veepest met gunstig gevolg toegepast, moet dezelfde diensten bij de longziekte bewijzen.

De maatregel zou echter op zich zelf nutteloos zijn als niet tegelijk alle verdachte runderen van het verkeer wierden buitengesloten en van ander vee afgezonderd gehouden. Al het vee toch dat in de onmiddellijke nabijheid van longziek vee is geweest, loopt gevaar van door dezelfde ziekte te worden aangetast en een nieuwe bron van besmetting te worden. Vervoer van die verdachte beesten was vroeger een van de voornaamste redenen van verbreiding der smetstof. Dat gevaar van ziek worden der verdachte beesten duurt vrij lang, ongeveer drie maanden. Na de afmaking van de aangetaste runderen worden daarom alle verdachte gemerkt en gedurende drie maanden afgezonderd gehouden, terwijl nabij de plaats waar zij bewaard worden, een waarschuwingbord geplaatst wordt, vermeldende dat daar vee is dat aan eene besmettelijke ziekte lijdt. De plaats waar de zieke dieren gestaan hebben en de voorwerpen waarmede zij in aanraking zijn geweest, worden volgens bepaalde voorschriften ontsmet.

Men ziet uit het bovenstaande dat de Regering niet op losse gronden den strijd tegen de longziekte heeft aanvaard en niet roekeloos 's Lands gelden in die onderneming gewaagd heeft. De strijd is nog niet volstreden, maar toch hoop ik straks door mededeeling van de tot hertoe verkregen uitkomsten aan te toonen dat, bij volharding op den ingeslagen weg, de overwinning zoo goed als zeker is.

Vooraf een enkel woord om reden te geven, waarom niet uitsluitend door inenting de kwaal bestreden wordt.

Aannemende dat beesten die met stof uit de long van een aan longziekte gestorven of daaraan lijdende geslagt rund zijn ingeënt, voor het vervolg tegen den invloed der smetstof bestand zijn, zou algemeene inenting van al het rundvee in Nederland ons tijdelijk van de longziekte bevrijden. Maar daarna zou men met de inenting moeten voortgaan van al het nieuw aangekochte en van het aangefokte vee, anders zou de longziekte spoedig op nieuw van buiten door besmette beesten worden ingevoerd.

Algemeene inenting is van de veehouders niet te verwachten; daarvoor zijn te velen onder hen tegen dien maatregel ingenomen. Zal dan de Regering voor de inenting van bijna anderhalf miljoen runderen zorg dragen? Zal zij daarvoor even zooveel guldens aan de schatkist onttrekken (elke inenting tegen den matigen prijs van *f* 1 gerekend) en met de inenting blijven voortgaan, nadat de ziekte geweken is?

Die weg tot bestrijding der ziekte zou veel kostbaarder zijn dan de thans gevolgde, en daar de gansche quaestie eene financiële is, schijnt hierin reeds genoegzame grond aanwezig om de inenting als eenig wapen tegen de longziekte, door de Regering aan te wenden, af te keuren. Daar komt nog bij, dat, bij dusdanige gedwongen inenting, van Rijkswegen alle verliezen ten gevolge der inenting geleden, hetzij van geheele beesten, hetzij van staarten of staartpluimen, vergoed zouden moeten worden.

Aan inenting van Regeringswege valt dus niet te denken, maar dit neemt niet weg dat dit middel door de Regering wordt aan-geprezen en zooveel mogelijk bevorderd.

Gaan wij thans na welke de uitkomsten zijn door de afmaking van longziekte runderen en de afzondering van verdachte na verloop van bijna een jaar verkregen.

Bij het inwerking treden der wet op 1 Januarij 1871 ontbraken juiste opgaven van het aantal door longziekte aangetaste en daaraan overleden runderen in de provinciën. Men wist alleen dat Holland en Utrecht de voornaamste brandpunten der besmetting waren. Daarom werd in de eerste plaats gezorgd dat wekelijks naauwkeurige opgaven aan de Regering werden verstrekt omtrent den loop der ziekte in elke gemeente.

Uit de eerste opgaven bleek al spoedig dat er meer runderen waren aangetast dan men verwacht had. Van 1—28 Januarij waren 1087 stuks vee longziek bevonden; daarvan werden 612 afgemaakt en 171 geslagt door den eigenaar onder toezigt der politie; 112 stierven, 94 herstelden; van 89 gevallen was de afloop nog niet bekend. Er waren 157 gemeenten besmet; alleen in Holland en Utrecht 153. Dat er zooveelen stierven en herstelden was gedeeltelijk een gevolg van de onmogelijkheid waarin zich de districtvecartsen bevonden om een zoo groot aantal runderen, verspreid over zoovele gemeenten, tijdig te onderzoeken. Bovendien waren vele dier runderen reeds in de laatste maanden van 1870 ziek geworden en stierven of herstelden in Januarij 1871. De

aanzienlijke kosten door de onteigening van zooveel vee veroorzaakt en het gemis van de noodige middelen (op de begrooting voor 1871 was slechts eene som van f 5000 uitgetrokken) gaf aanleiding tot een Koninklijk besluit van 26 Januarij 1871 (*Staatsblad* no 2), waarbij bepaald werd dat de Minister van Binnenlandsche Zaken afmaking van longziek vee voor bepaalde streken en bepaalden tijd kan doen staken. Daarop werd de afmaking van Regeringswege voorloopig tot 1 Julij gestaakt in de provinciën Zuidholland, Noordholland en Utrecht, behalve in nog onbesmette gedeelten, waar zij, in een bijzonder geval, tot wering van besmetting noodzakelijk werd gerekend. In het Oostelijk gedeelte van Utrecht en op de Zuidhollandsche eilanden, waar slechts sporadische gevallen voorkwamen, bleef men de afmaking toepassen. Op de afzondering van verdacht vee, dat gemerkt werd, en op handhaving van de overige wettelijke bepalingen bleef men zoo streng mogelijk toezien, en de inenting werd aanbevolen.

De volgende tabel wijst den loop der ziekte aan, in tijdperken van vier weken van 1 Januarij tot 17 Junij.

Tijdperken van vier weken.	Getal als long- ziek aangegeven runderen.	Onteigend.	Geslagt door den eigenaar.	Gestorven.	Hersteld.	Afloep onbekend.	Niet longziek bevonden.	Getal be- smette gemeenten.
1 tot 28 Januarij .	1087	612	171	112	94	89	9	157
29 Jan. tot 25 Febr. .	969	47	244	50	32	592	4	168
26 Febr. tot 25 Maart .	757	46	139	50	13	509	—	144
26 Maart tot 22 April .	549	23	111	56	7	352	—	110
23 April tot 20 Mei .	439	25	76	40	7	290	1	105
21 Mei tot 17 Junij .	393	32	84	30	13	234	—	94

Men ziet hieruit dat, hoezeer de afmaking spoedig gestaakt was, toch de overige maatregelen, bepaaldelijk de afzondering van verdacht vee, een gunstigen invloed hebben gehad. Het is evenwel waarschijnlijk dat na de staking der afmaking, hier en daar gevallen van longziekte verzwegen zijn, en dat de cijfers der aangetasten na 28 Januarij iets hooger moeten gesteld worden. Dit blijkt daaruit, dat toen op 1 Julij de afmaking in de provincie Zuidholland weder werd toegepast, het cijfer der aangiften weder klom, maar dat daaronder ook waren, die beesten betroffen, welke blijkbaar reeds in een gevorderd tijdperk der ziekte verkeerden. De afmaking is dus een prikkel tot aangifte.

In Zuidholland was op 17 Junij de toestand zooveel verbeterd,

dat daar de afmaking weder kon worden opgevat. Van 373 in vier weken en in 70 gemeenten, was het cijfer gedaald tot 89 in 33 gemeenten. In Noordholland en Utrecht werd het besluit tot staking der afmaking voorloopig verlengd tot 1 October, maar vóór dien tijd, op 26 Augustus, opgeheven voor sommige streken, in Noordholland voor de meeste gemeenten bezuiden het IJ en in de duinstreek ten westen van den spoorweg, en in Utrecht tusschen den IJssel en de Lek.

De volgende tabel, tot 9 September loopende, sluit zich aan de vorige aan. Men ziet daaruit, dat, na de hervatting der afmaking in de genoemde deelen van Noordholland en Utrecht, het cijfer der aangegeven runderen, om de bovenvermelde reden, weder eenigzins krom.

Tijdperken van vier weken.	Getal als long- ziek aangegeven runderen.	Onteigend	Geslagt door den eigenaar.	Gestorven.	Hersteld.	Afloop onbekend.	Niet longziek bevonden.	Getal be- smette gemeenten.
18 Junij tot 15 Julij .	298	64	54	23	12	145	—	104
16 Julij tot 12 Aug. .	222	85	24	13	2	98	—	91
13 Aug. tot 9 Sept. .	347	119	46	23	—	159	—	110

In de volgende vierweekse periode ligt de 1e October, de dag waarop de afmaking weder algemeen werd toegepast. De ziekte kon toen nergens gezegd worden algemeen te heerschen, en het totaalcijfer der wekelijks aangetasten was aanmerkelijk verminderd. In het tijdperk van 13 Augustus tot 9 September kwamen 347 gevallen voor in 110 gemeenten, d. i. gemiddeld 3 in elke gemeente en, daar het tijdperk vier weken omvat, gemiddeld nog niet een ziektegeval per week en per gemeente. Het oogenblik was dus blijkbaar gekomen om de afmaking toe te passen, wilde men nog vóór den staltijd de meeste zieken opruimen.

De volgende staat omvat drie volgende tijdperken tot 2 Dec. toen het vee wegens de vroeg ingevallen vorst reeds een paar weken was opgestald.

Tijdperken van vier weken.	Getal als long- ziek aangegeven runderen.	Onteigend.	Geslagt door den eigenaar.	Gestorven.	Hersteld.	Afloop onbekend.	Niet longziek bevonden.	Getal be- smette gemeenten.
Van 10 Sept. tot 7 Oct.	343	192	68	15	5	63	—	98
Van 8 Oct. tot 4 Nov.	304	265	19	1	3	16	—	97
Van 5 Nov. tot 2 Dec.	155	143	8	2	—	2	—	72

De invloed der afnaking blijkt uit deze laatste tabel ten duidelijkste; in het laatste tijdperk werden slechts 155 runderen in 72 gemeenten aangetast d. i. gemiddeld ongeveer 1 in 14 dagen in elke dier gemeenten.

Nu was het evenwel te verwachten dat de ziekte zich in den staltijd nog eenmaal zou verheffen; eenige weken na de opstalling zouden hier en daar, zoo meende men, enkele verdachte runderen ziek worden en dit kon dan tot beperkte uitbarstingen der ziekte leiden, die echter gemakkelijk te overwinnen zouden zijn. Dit schijnt thans inderdaad het geval te zijn. Terwijl in de week van 3 tot 9 December slechts 29 ziektegevallen werden waargenomen, klom dit cijfer in de volgende week (van 10 tot 16 December) tot 65. De gemakkelijke afzondering gedurende den staltijd, de weinige veebeweging gedurende den winter, geven echter grond om te verwachten dat weinige weken voldoende zullen zijn om, zoo al niet de ziekte geheel meester te worden, haar dan toch zoozeer te doen afnemen, dat de verdere bestrijding niet moeilijk zal vallen.

Mogt het gelukken het doel te bereiken eenige weken vóór den weidetijd, (een laat voorjaar zou daartoe medewerken), zoodat geen enkel verdacht beest naar de weide gebragt wierd, dan zou de strijd zijn volstreden, en zou men later alleen te doen hebben met uit andere landen overgebragte longzieke runderen. Het hier verkregen resultaat zou dan welligt elders navolging vinden, en Nederland het voorbeeld hebben gegeven van eene rationele bestrijding der longziekte.

's Gravenhage,
25 December 1871.

DR. H. VAN CAPPELLE.

